

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 19/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Bjørn Brauti

Klagen gjelder: Krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768
om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 9. mars 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████. I en årrekke etter tjenestegjøringen fungerte han i arbeidslivet, i fritiden og sosialt, men med uttalte søvnproblemer og mareritt. Det oppstod imidlertid en situasjon på skadelidtes arbeidsplass hvor han følte seg mobbet og utstøtt. Han har vært ute av arbeidslivet siden 1996. Skadelidtes mor døde i ██████████. De siste årene bodde skadelidte alene sammen med moren og hennes død representerte et vesentlig tap for ham. Han opplevde en psykisk forverring fra ██████████.

Statens pensjonskasse (SPK) mottok den 1. juni 2010 krav etter kompensasjonsforskriften. På dette tidspunkt forelå det to spesialisterklæringer. SPK tilbød en minnelig løsning om at 15 – 20 % av arbeidsuførheten kunne knyttes til tjenesten uten nærmere utredning. Dette ble ikke akseptert, og spesialisterklæring ble utarbeidet av Christian Hjort i samsvar med særskilt mandat utarbeidet av Forsvarsdepartementet (FD).

Hjort konkluderer med at betingelsene for PTSD ikke er til stede, men at skadelidte ikke er i stand til å komme ut i inntektsgivende arbeid, dels på grunn av psykiske symptomer, dels på grunn av somatiske symptomer og endelig også fordi han har nådd en alder hvor så mange år utenfor arbeidsmarkedet vil vanskeliggjøre en gjeninntreden. Avslutningsvis fastsetter Hjort den medisinske invaliditeten knyttet til skadelidtes psykiske lidelser til skjønnsmessig grad på 30 %. Omkring 20 % av dette vurderes skaderelatert.

Med henvisning til spesialisterklæringen og sakens øvrige dokumenter har SPK lagt til grunn at det er sannsynliggjort årsakssammenheng mellom FN-tjenesten og skadelidtes varige psykiske belastningsskade og 2/3 av uførheten. Skadelidte påklaget vedtaket med krav om full kompensasjon. Det anføres i hovedsak at SPK i sin vurdering ikke har foretatt en konkret og skjønnsmessig tapsutmåling, at skadelidtes opplevelser under FN-tjenesten gjorde skadelidte mer sårbar for andre psykiske overreaksjoner og at det ikke er holdepunkter for å anta at morens død eller mobbesituasjonen på arbeidsplassen skulle medføre et funksjonstap i arbeid om man tenker FN-tjenesten bort.

2. Klagenemndas vurdering

Det er uomtvistet at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Det er videre på det rene at han i dag er 100 % varig ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmålet er om hele uførheten kan tilbakeføres til den tjenesterelaterte psykiske belastningsskade eller om andre forhold ville ha medvirket til at han ville ha falt ut helt eller delvis uansett.

Kravene til årsakssammenheng må utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Nemnda vil i den sammenheng presisere at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for en forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Ut fra de beskrivelser som er angitt i den sakkyndige erklæringen om så vel hendelser skadelidte har vært utsatt for,

som om de psykiske følger det har hatt for ham, foreligger etter nemndas vurdering i utgangspunktet en relevant erstatningsbetingende årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes uførhet. Kjernespørsmålet i saken er om skadelidte, dersom FN-tjenesten tenkes borte, likevel ville ha blitt delvis ufør.

SPKs vedtak innebærer at skadelidte som følge av somatiske plager ville ha blitt varig ervervsmessig ufør med minst 33 % også om FN-tjenesten tenkes borte. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, og nemndas vedtak i sak 4/2011 og 15/2011. Det foreligger til sammen tre spesialisterklæringer som alle konkluderer med at de psykiske plagene kan relateres til forhold fra FN-tjenesten og andre forhold. Av de andre forholdene nevnes somatiske plager i form av bl.a. diabetes 2, høyt blodtrykk, muskelsmerter, ryggplager og betydelig overvekt. I tillegg har han vært utsatt for mobbing på arbeidsplassen, overgrep i barndommen, sterke psykiske reaksjoner etter morens dødsfall samt søvnproblemer. Det er særlig morens død i [REDACTED] som trekkes frem og det er denne hendelsen som pekes på som utløsende for de psykiske plagene. Skadelidte bodde sammen med sin mor. Av spesialisterklæringene fremgår det at skadelidte fungerte tilsynelatende bra i arbeid etter hjemkomst fra [REDACTED]. Spesialistene i psykiatri som har utredet ham har fremholdt at det vesentlige av hans plager skyldes den vedvarende arbeidskonflikten han stod oppe i samt morens dødsfall.

Det er ingen indikasjoner på psykiske plager forut for skadelidtes mors død i [REDACTED], men generelt fremkommer det at skadelidte har et uhensiktsmessig atferdsmønster i en del situasjoner. Det vises blant annet til at han under tjeneste nektet å godta refselse, hvilket medførte sivil rettssak etter hjemkomst. Han har videre opplyst at han har stjålet mye og han har på urettmessig vis tilegnet seg sosialhjelp, noe som har medført tiltale og dom samt krav om tilbakebetaling.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter *"Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag."*

Det skal praktiseres lempeligere krav til bevis og dermed en noe skjerpet bevisbyrde for så vidt gjelder sannsynligheten for at skadelidte ville ha falt ut delvis uansett om FN-tjenesten tenkes borte. Det foreligger ingen tidsnære journalnedtegnelser om psykiske plager i en 12-årsperiode etter tjenesten og frem til morens død. Skadelidte har heller ikke hatt et forhøyet aktiveringsnivå, hvilket er sterkt fremtredende hos mange som lider av psykiske belastninger etter tjeneste uten at de får bistand. Det er heller ikke dokumentasjon omkring andre forhold som tilsier at skadelidte har vært sterkt plaget etter tjenesten. De somatiske plagene kan ikke tilbakeføres til FN-tjenesten. Derimot foreligger tidsnære nedtegnelser knyttet til perioden omkring skadelidtes mors død og arbeidskonflikten i samme tidsrom som medførte at skadelidte etter hvert falt helt ut av yrkeslivet. De sakkyndige har vært tydelige i sine vurderinger av årsaksforhold og alle finner at det er et sammensatt årsaksbilde. De sakkyndige synes ikke å ha vært i tvil om at det også finnes andre og utenforliggende årsaker. En lempeligere vurdering av den foreliggende bevissituasjon forutsetter at man befinner seg i skjæringspunktet for sannsynlighetsovervekt. Slik bevissituasjonen er fremstilt for nemnda, er det det klar sannsynlighetsovervekt for at skadelidte ville ha falt ut delvis også om tjenesten tenkes borte. På denne bakgrunn finner nemnda at SPK har oppfylt bevisbyrden, hvorefter det må legges til grunn at skadelidte med stor grad av sannsynlighet ville ha hatt en nedsatt arbeidsevne også om tjenesten tenkes borte.

For nemnda fremstår det som tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte uansett ville blitt varig ufør med minst 1/3 om FN-tjenesten tenkes bort Etter dette finner nemnda at klagen ikke kan tas til følge.

Advokat Brauti har av et samlet salærkrav på 69.118,- inkl. mva ifm behandling av saken hos SPK fått dekket kr. 40.000,- inkl. mva. Salærvedtaket er også påklaget til nemnda. Sakens kompleksitet og store dokumentasjonsmengde tilsier etter nemndas oppfatning full dekning av salærkravet. Det resterende beløp til utbetaling utgjør kr. 29.118,- inkl. mva.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr.15.343,75 inkl mva. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelig og nødvendig utgifter til juridisk bistand. Kravet fremstår for nemnda som høyt og langt høyere enn det som synes rimelig og nødvendig for juridisk bistand i anledning klagesaken. Nemnda finner å dekke inntil 4 timer, totalt kr. 10.000,- inkl. mva. I tillegg skal advokat Brauti ha dekket utgifter til flybillett stort kr. 1.645 da denne ikke kunne refunderes etter at det ble klart at skadelidte likevel ikke kunne stille for nemnda.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Statens pensjonskasse skal samlet utbetale kr 39.118,- inkl. mva. for utgifter til juridisk bistand og kr. 1.645,- for reiseutgifter til advokat Brauti.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 26. mars 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder